

ПРОСВІТНИЙ ЛИСТОК

Видає Пресова секція С. В. У. з полонених Українців табору Вецляр.

Виходить 1. і 15. н. ст. кожного місяця.

Ціна одного примірника 5 фен.

Вецляр, дня 25 мая 1916 р.

Ірляндія—зеркало Україні.

Англійська конституція славить ся своєю популярністю майже на цілий світ, а розглянемо блище, то й забачимо, що нею користають ся лише Англіїці (саксонці), а решта мусить робити те, що подобаєть ся саксонцям.

Не буду казати про Негрів і інших на пів диких народів, поневолених культурною Англією.

Маю на меті познайомити ш. читачів з тим народом, що недоля їх життя стрінула майже однакова з нашою, а се є: Ірляндці.

І як Ірляндці, так і ми у цій війні хоч і не берем активної участі зі своїм власним військом, тим не менше значну роль відграємо і безумовно ця війна рішить долю не лише таких великих і культурних народів, але і поневолених, як Українці, Поляки, Кавказ, Фінляндія і и.

XVI віці Генріх VIII і його дочка Елісавета, а в XVII великий диктатор Англії Кромвель завоювали сусідний західний острів Англію, Ірляндію, де мешкає старий осібний від Англіїців, який народ має свою мову, свою віру і свою культуру. Вони почали свою працю, цебто будувати „Отечество“ і захвативши велику посілість в Ірляндії, почали катувати людей, не звертаючи уваги ані на старих, ані на малих, всіх винищували, або продавати до Америки в неволю, а решту висилали в ту північно-західну провінцію і на той ґрунт, який був саме найгірший у всій Ірляндії, де з хліборобства чи з иншого селянського звичайного ремесла, годі прожити.

1660 році видано Act of settlement, яким до решти поневолено, із посілости лишило ся $\frac{1}{5}$ у руках Ірляндців, а решту відобрано для англійських панів.

Яків II, як його наслідник Вільгельм III доповнив 1690 р. сей Act of settlement (указ) на такий лад, у яким підтвержено, що великі посілости мусять признавати ся Англіїцям і Ірляндцям можна

бути лише простими вояками і всі урядові посади можуть займати лише Англіїці (саксонці).

Не звертаючи уваги, що Ірляндці католики, наложив на них обовязок будувати протестанські церкві і всі католицькі школи мусять бути закриті.

1801 році повстав злучений парламент

„Єдиної неділимої Великої Британії з Ірляндією“

(унія, подібна до унії Польщі з Україною, або до Єдиної неділимої Росії з Малоросією). Але треба зазначити, що ірляндський нарід визначав ся великою спосібністю, живою фантазією, доброю душею і оптимізмом, але через обмеження шкіл, вони стали темними жебраками і згорбленими меланхоліками, єумовитими, як Українці.

Мова лишила ся лише на північно-західній провінції між простими селянами, а вся інтелігенція почало цвенкати лише по англійському, як наша по московськи.

Суперечки Ірляндців до самостійности, Англіїці значно обмежили.

Всі земні скарби—мінерали, вугіль, нафту, залізо, збіжя і інші природні багатства, щоб Ірляндцям цілком не дати можливости збувати своє добро в иньші держави, то закрили їм всі пристані і тим відрізали їх від усього миру, змушуючи їх доставляти сирівці до Англії.

Домашні надбання, масло, молоко, сир, вовну, льон, шкіри і и. Ірляндцям неможливо було збувати, бо доступ до чужих держав через закриття гавані був неможливим, і тому Англіїці брали до своїх рук всю і звичайно за безцін, до своїх фабрик.

Настала тяжка живуха для Ірляндців, а щоб не загинути голодною смертю, то мусіли емігрувати (лишати свій край) на далеку чужину в Америку, там творили тайні союзи проти Англіїців.

Після Наполеонської війни ті тайні союзи,

приступили до своїх обов'язків, і розпочався ірландський рух під проводом О'Коннеля, Connell'a.

Після того руху, Англіїці трохи попустили віжки в признанні права їх католицької віри і дали дозвіл їм, що Ірландці можуть своє добро збувати але в той спосіб, що зі всього ірландського вивозу котрий мав вартість $63\frac{1}{2}$ мільйона фунтів, а з того вивіз на $52\frac{1}{2}$ мільйонів до Англії, а з 11 мільйонів експорту за границю, тільки 700,000 фунтів йшло просто з Ірландії, а решта 10 мільйонів мусіло переходити через Англію за границю,—чи подібне діється з українським збіжжям і сирівцями вивоженими з України через Великоросію до Балтійського моря.

$\frac{7}{8}$ людности було безправними робітниками на панських ланах, а живилося картоплями які садпала на тій $\frac{1}{8}$ частині найгіршої землі, та мусіло оплачувати великі податки. Голод і еміграція зменшила людність до половини (1870 р. було 8,177,000, а 1911—ледво 4,390,000).

На цьому тайні союзи не застановились, а провадили свою діяльність далі. 1880 році, провідники тайного союзу винайшли новий спосіб боротьби проти магнатів, котрі майже всі землі загарили у свої руки.

Вони змогли темну масу на той єдиний путь,

аграрного руху

по котрому і вийшли до значно кращої долі. Тим путем був *Бойкот*, (отказалися всі селяни робити на панських полі). Селяни зрозуміли значіння страйку, бо побачили, що пани працювати на полі не здібні і тому під карою смерті оголосили бойкот (хто піде на роботу до пана, тому кара смертю, палили його хату, убивали його скотину).

Пани нічого не могли вдіяти супроти такого мирного, але для їх болючого бою, і тому мусіли кидати богом данні широкі лани і тікати на своєму за малим відшкодуванням, бо приходиться разом з маєтком гинути.

Ці страйки дійсно мали вартість, бо земля вернула собі знов до природнього господаря, ірландського селянина, що перше наймав ґрунт від англійських панів.

В 1886 році англійські ліберали переперли ірландський парламент, уставом „Home Rule“. Це дало привід до утворення партії *автономістів* серед Ірландців із буржуазії.

Проти них виступили уніоністи під назвою Оранжистів, як у нас „Союз Русского народа“, що складалися з самих англійських колоністів в провінції Ульстер. Між ними заносилося на війну саме перед теперішньою війною, бо автономісти дістали з Америки 2000 крісів і сотворили добровільну міліцію. Англія доставила уніоністам зброю.

З вибухом війни Англія, щоб зєднати ірландських добровольців до війни оголосила Home Rule Bill, себ то

закон автономії Ірландії

але з допискою, що він входить в життя після війни. Тим дав заманити себе *провідник автономістів* Redmont (Редмонт) і почав писати горячі статті проти Німців, завзиваючи земляків добровільної служби проти варварства німецького, покликав з Бельгії єпископа, який плакав перед Ірландцями, оповідаючи вигадані історії про переслідування католиків в Бельгії. Але ці статті і єпископські сльози пригадали Ірландцям той гнет, як Англіїці насильно заставляли їх будувати протестацькі церкви, а католицькі їхні руйнували. В середині і в південній Ірландії зложилося за співучасті американських Ірландців *друга партія* від слова: „ми самі“ звана

Сінфейн або Самостійники,

партія робучих класів.

Вони не годилися на угоду з Англією за небезпечну автономію, а хотять добути самостійність. Дня 24 цвітня 1916 р. в понеділок на тайний знак, перенесений з уст до уст столиці Дубліна, схопилося 15.000 люда, вивісили зелену хоругву з жовтою написом: „Ірландська республіка“, захопили поштовий уряд, перетяли дроти телеграфічні, обсадили головні вулиці кількох частей міста серед загальної радості населення кількох частей міста.

Воно захотіло приготоване в одній лавці зброю, жінки машерували в уніформах побіч мужів і несли їм порошницю. Після почти захопили судовий, університетський будинок, два двірці залізничні і будинки часописний і много будівель, де всюди обсадили вікна. Задержували залізничні поїзди і викидали англійських урядників—пішли на приступ до замку. Але приступ не удався. Захопили найкращу ділянку каменів і стали будувати тут барикади і окопи з автомобілів. Щойно у ві втерок поспіло англійське військо, через середу і четвер ледво встигло здавити ціле повстання, коли ранено провідника повстання Pearse, президента „ірландської республіки“, він оголосив приказ зложити зброю супроти перемоги. 300 людей впало по обох сторонах, 700 ранено. Трох провідників, що підписали республіканську відозву а се: Pearse Clarke і Macdonagh розстріляно на другий день на приказ військового суду. Морального провідника Sir Roger'a Casement'a, що висів на беріг Ірландії, ув'язнено і виточено йому процес о зраду стану, але каже пословиця:

чия справа? війтова, хто судить? війт!

то і він несподівається ніякої ласки. Тому він написав тестамент (заповіт), що його видана тайна друкарня в сотнях тисячах примірників. Там вписав Ірландцям причину своєї війни по правді, взивав усунути злочинців як Redmont, Carson, що на шкоду Ірландії замирили з Англією і унією провели за автономію, якої не дасть віроломна Англія по війні. Далі каже: Німеччина мусить перемогти, бо на світі є божья справедливість—„Ірландія здобуде волю, як буде продовжати боротьбу з гнобителями без огляду“

на жертви і терпіння

Так пише перед смертю великий син відважного народу, а ми що? Україну ховаєм глибоко в серці, щоб не то поліцейський, але перший ліпший хуліган, або просто темний як ніч православний чоловік не пострікнув нас! А от подивіть, кров пролита і відвага марно не пропадає ніколи:

Сам Аскіт міністер англійський предложив автономістам з Редмонтом на чолі утворити.

національне ірландське правління

з власним соймом і повною автономією Ірландії. Малій народ Ірландії, а добув свого з таким суворим ворогом, як Англіїці, що не знають пардону. А ми, великий 35 мільоновий народ будемо мовчати супроти московських і польських панів, що забрали нам землі?!..

С. Журба.

Похорон невольника.

*Спів похоронний сумний, монотонний,
За душу хватаючий спів,
Жалібно стогне і хвилями тоне
В безмежним просторі ланів...*

*Там он, на полі, солдати поволі
Товариша в гробі несуть:
Пасинок долі скінчив у неволі
Життя свого скорбную путь...*

*Доля щербата занадто багато
В житті насміхалась над ним:
В армію взято його, як солдата,
Він рік був на полі страшним:*

*Бурі і грози, жару і морози
Частенько сірома тернів,
В трудний дорозі горячій сльози
Не раз бідолага пролив.*

*В горі тяжкому покинув він дома,
Дружину і дітей малих,
Тож до втоми тужив він сірома:
Йому вже не бачити їх...*

*Він ще на полі ждав кари від долі,
Та доля судила не так:
Лиха доволі зазнавши в неволі,
Тоді лиш умер неборак...*

*Вмер на чужині... Ніхто із родини
За гробом сердяги не йде,
При домовині квиління дружини
Не чути і дзвін не гуде...*

*Лиш похоронний сумний монотонний,
За душу хватаючий спів,
Жалібно стогне і хвилями тоне
В безмежнім просторі ланів.*

К. Згода

Революційний рух минулого (1904--1906) і революція близької будучини.

Схаменіть ся, будьте люде,
Бо лихо вам буде!

Шевченко.

Російське правительство стоїть зараз на порозі розрішення двох грізних перспектив недалекої будучини. Двох-річна війна яка не дала поки що Росії нічого крім страт і поразок, примушує очікувати скорого і цілковитого знищення московського царату з такими певними вислідами, як визволення Польщі, України і інших поневолених народів. Грізним приводом зараз буває в повітрі Російської держави,—повстання нещасного московського народу, що приніс на вівтарь царизму величезні жертви і не дістав за се нічого крім „улибочек“ і посмішечек вселяких Распутіних, Штюрмеров і Компанії.

Можна з певністю надіятись, що могутній потік народної революції, на цій раз знесе всі ті язви, що болючою раною бюрократичного режиму покривають величезне тіло Росії. Царь Микола II і його посіпаки добре це знають і очікуючи скорого кінця своєму пануванню, як затравлені вовки уперто тримаються давньої політики запугування і обдуровання народних мас, але час їх упадку недалекий. Революційні розрухи 1904—1906 рр. показали нам, що широкі маси селянства і робітництва хотять й володіти незвичайною могутністю своїх стремлень, але носили тоді більше характер стихійности, ніж свідомого своїх бажань, руху солідарної маси.

На Україні: аграрні розрухи, робітничі повстання в Катеринославщині і на Черноморії,—вибух на панцирнику „Патомкін Тавричеський“,—все се проводило ся непляномірно, безсистемно і при всьому ентузіазмі учасників кінчило ся майже нічим. Революція була здушена страшними респресіями уряду, народні маси пішли під проводом різних Коновнищених, Полжканових і Савенкових, а дійсні народні провідники заповнили Сибір і в'язниці, не кажучи уже о тисячах поляглих зі славою на полі боротьби!..

Так кінчила ся велика революція 1904—1906 року і місце її заступила тяжка реакція з шпібеницями, в'язницями і важкою зневірою малодушних. Як не безрезультатно кінчила ся перша революція, але вона показала, що нарід має сили і бажання боротьби з старим ладом, що в його рядах є багато сил, що стремяться до визволення пригноблених мас і головне, що нарід не спить!—Стало ясным, що без організації і освідмлення широких селянських і робітничих верств не можливо бороти ся проти гнилої, але міцної ще своїм з'єднанням „ветхозавітної Росії“, що підпори престолу є вже трухлявими і прогнившими, що нарід має силу ідним напором знести їх, але потрібні з'єднаність, солідарність і розуміння дійсних завдань рев люції.

Попередню революцію провалило не правителство, а темнота і несвідомість народні! Руско-Японська авантюра, що коштувала Росії сотень тисяч жертв, пхнула нарід спробувати свої сили в боротьбі з царатом;—сучасна, всесвітня війна направить народні маси на *дійсну боротьбу за свою долю і право*. Будуща революція не буде повторенням помилок і похибок 1904—6 р.,—ні!

Наши отці, брати, жони і сестри, що лишилися дома, які страждають по окопам і знищеним війною оселям,—які повернуть з полону, се не буде уже темна, безглузда маса, яка йшла сліпо за попами і „народними приятелями“ в роді Пуришкевичів, Крушеванів і інших...—Дуже багато вистрадано, дуже багато пережито, дуже многому научила сучасна війна і помилки старих часів не бовторять ся знову. Не піде брат стреляти в повставшого брата по розказу п'яного поліцая, не продасть батько сина за подяку пристава, не проклинатиме мати доньку за те, що вона несе молоді сили і життя на користь рідного народу! Як би не скінчила ся ця війна,—старого лиха ми вже не зобачимо!

Братя полонені! До Вас, які цілими днями валяють ся, як гнилі колоди на матрацах, до Вас, які предпочитают працю фізичну—праці над своїм освідженем і освітою,—звертаю ся я:—*прокиньте ся!*—Пригадайте собі, що ви є дітьми вільного колись народу, що ви є громадянами своєї вітчизни, що на Вас лежить відповідальність перед нащадками за долю вашої рідної країни!..—*Прокиньте ся!*—ідіте до школи, де ви зможете *дістати загальну освіту*, ходіть до „Народного Дому“, де з уст ваших же товаришів, почуєте добру пораду на недалеке будуче. Коли принесе ся війна нам визволення України, то і там, на вільній, відродженій землі потрібні знання і свідомість, а ні—то хай ми по повороті до Росії, своїми темнотою і не з'єдністю не перешкоджатиме нашим свідомим товаришам, що стануть на оборону своїх поруганих прав разом з ними,—свідомих своїх національних і соціальних завдань підемо на остатній бій за права людини!.. Прокиньмо ся, товариші, що би не повторяти помилок 1905 р.

А. Полуботок.

До жайворонка.

Годі пташечко маленька,
Свої співи з неба лить!
Не вражай мого серденька:
Воно й так мені болять!

Я бувало, дуже радо
Слухав пісеньку твою,
В ній находив я віраду,
Поки в рідним жив краю.

Був я жайворонку милий,
Тоді вільним як і ти...
Ах стрілою пролетіли
Тії роки золоті.

Нині я—дитя неволі,
І томлюсь на чужині...
Не для мене звуки волі—
Твої горні пісні!

На невольника ці звуки
Навівають тихий сум,
Завдають серденьку муки,
Будять рій химерних дум...

Як зачую над собою
Твій сріблястий голосок,
Серце просить ся на волю,
Хоть на день, хоть на часок.

Твоя пісенька весела
Нагадає мені вмиль,
Рідні ниви, рідні села,
Неба рідного блакить...

Ох, мені їх дуже тяжко
На чужині*) споминать!
Перестань же, моя пташко,
В небі весело співать!

*) Уневолі (варіант.)

Як позволить Бог побачить
Мені знову рідний край,
От тоді мені, співаче,
Свою пісню заспівай!..

А тепер, як твій поллеть ся
Спів чудовий з висоти,
То чогось мені здається,
Що з мене кепкуєш ти...

.

Годі ж, пташечко маленька,
Свої співи з неба лить!
Не вражай мого серденька:
Воно й так мені болять!..

К. Згода.

Гісторичний календарь.

18 мая 1894 року на Ходинковому полі в стольному граді Москві відбувало ся велике свято нині царствующого Миколи II, яке коштувало Росії декілька тисяч кривавих жертв.

Царь Микола II-й вступав на свій прародительський, псевдо-Романівський трон і з нагоди цієї „великої“ події, в Москву йшли і їхали десятки тисяч темного, незрячого люду, що би подивитись хоч ідним оком на того, хто буде продовжувати ганебне панування над 180 мільйоновим російським населенем. Йшли і їхали зі всіх закутин російської держави, з надією не тільки що побачити царя, але й погуляти на його святах, бо

то ж є „батько, богопомазаник“... І ні хто не думав, що весіле „царя-батюшки“ коштувати ме тисячі жизней звичайних смертних і сльоз вської „необнятої Росії“, а так стало ся.

Ходинково поле се був привід всього того безладя, тих рік людської крові, що течуть і досі під „милостивою“ кормигою Миколи II-го;—кровью освятив він свій трон при вступленні на його, кровю обабрається сей трон і по нині і майбуть рухне незабаром під напливом крові і сльоз не повинних, темних людей!..

В сьому, 1916 році сповнила ся дваїцять друга річниця з того часу і ми хочемо в коротці пригадати читачам о сьому незвичайному, краєвавому святі. Ось що каже історія о „високоторже-

ственном дні вступлення на престол і св. коронування Миколи Александровича II-го:—З нагоди царських свят, правительство урядило безплатні народні забавки на Ходинці,—в загородньої місцевості Москви. Ще тоді, суспільні веретви і члени мійської самоуправи указували Міністру Двора Н., що вибрана адміністрацією місцевість не є здатною для великого народу, бо уявляє з себе бугристу рівнину з багатьма ямами і вибоями, але ані Міністр Двора, ані Московський Генерал-Губернатор не звернули на це не якої уваги і як на сміх, загатили всю площу якимись загорожами і клітками так, що дістати ся до головних павільонів, де йшли вистави і роздавали ся вселяки гостинці і подарунки було майже неможливим для більшого гурту людей.

У достопамятний день, Ходинське поле заволили сотки тисяч народу і поліцаїв, яким кутувало чимало праці стримати на місці цей живий потік. Гуляння мусили розпочати ся по приїзді до спеціального павільону царської фамилії і нарід з нетерплячкою чекав сього, аж ось рознесла ся чутка що царський поїзд наближаєть ся;—зазвонили дзвони, заграли оркестри, десятки тисяч людей ринули ся по узеньким кліткам, що збудували

міністри і... стало ся:—*майже 10,000 людей, переважно дітей і жінок лишили ся мертвими і раненими на площі!* Здушені з ідної сторони масою народа, а з другої дбанєм усердних поліцаїв, що не давали товпі впрвуть ся на просторійше місце.

Як виявило ся, тревога була викликана брехливою чуткою, що їде царь, а пустили її сами поліцаї, що напірали з кінями на людей і кричали своє звичайне: „осади назад!..“—Що проісходило тоді на Ходинці—описать неможливо:—люди тисли ся, трупи випинали на зверх людських голів і по сьому живому морю плили до міста...

Скільки драм і трагічних випадків було тоді, се можна описати хіба в спеціальному літературному труді, а не в короткій замітці.

Тодішні газети писали, що царь, дізнавши ся про се, так разчувував ся, що зараз же „пожертвовав“ *цілих 10,000 корб.* з дворцових сум на допомогу пострадавшим.

Так відбуло ся свято коронування царя Миколи II-го.

А. Полуботок

Наша мати.

Україно, Україно,
Наша ти мати!
Доки буде снів твоїх
Ворог розпинати?

Ти лежиш, нещасна мати,
Ворогом побита;
Зо всіх сторін обірвана,
Нічим не прикрита!

Тільки кров із ран твоїх
Всю тебе збагрила,
Сама себе пеленою
Червоною вкрила!

Україно, Україно,
Замучена мати,
За що ж ворог дітей твоїх
Вигнав голіх з хати?

Все побив і поналив—
Остали руїни—
Не пізнала б ти тепер
Своєї країни!

Мати наша, Мати наша,
Мила Україно,
Защо тебе розіпняли
Петро й Катерина?!

Вецляр 4 Цвітня 1916 р. Шипуков.

Наші садки.

Садок вишневий коло хати
Хрущі над вишнями гудуть.
(Шевченко).

Обрізування гияк.

Із зіставших ся в садку дерев треба гарно прорідить корону, вирізавши всі непотрібні віти, а се робить ся так: спочатку вирізають всі сухі гияки, потім обтинають занадто довгі і густі гияки, т. напр.: трапляєть ся бачити 2—3 сплутані гиячки, котрі тнуть їдна об другу, обтирають кору їдна другі і дерево боліє. Тоді одну, а як треба, то обидві відрізають.

Обтинають також гияки, що хплять дерево в їден бік, від чого воно стає кривобоким, а також і ті, що дуже звисають і мішають оброблювать землю, особливо у дерев, що ростуть понад дорогами. Всі гияки, які дуже розрослись в бік і плутають ся з гияками сусідніх дерев, або затіняють сонце, через що воно не прогляне в середину корони, відрізають. Під кінець треба ще обтяти і вовки, але їх треба обтинать бережно, щоб цим не пошкодити дереву. Коли вовки вирости під тим місцем, де порізана, або обдерта кора, то їх треба зовсім одрізати. А коли вони порости десь там, де гиячок нема і місце пустує, або біля відломаної гияки, чи після того, як недавно підгноєно землю

в садку, то всіх вовчків не обрізуємо, а скільки зіставляєм, обтявши їм трохи вершки, щоб з них зробились молоді плодові гіляки. Гіляки відрізують біля самого пня, трохи на скісь, щоб зробити як можна меншу рану. Рани виглажують ся острим ножом і замазують ся масляною краскою, щоб в середину не заходила вода. Краще буде, коли їдна особа взлізе на дерево, а друга стане у віддалі дерева буде вказувати, які гіляки відрізувати. Обрізку сю треба робити рано весною, коли морози вже спадають, а дерево ще не розпускаєть ся; сухі гіляки можна обрізати ще і в осени і зимою і навіть літом. Коли на цілому дереву почнуть сохнути гіляки, і таке дерево стане вигоняти багато вовків, то се признака, що земля дуже бідна і дерево не має з чого тягти собі їжу, потрібну для життя. Щоб помочі сьому дереву і вратувати його від смерті, треба йому підрізати з до половини, або і більше гіляки, придержуючись форми корони, ся робота зветь ся відмолоченем корони.

Відмолочене корони.

робить ся у таких дерев 1) які через обильне плодоношення дуже втратили силу, 2) у яких гіляки дуже ушкоджені раком і 3) коли у дерев висихають вершки. У відмолочених дерев виростають молоденькі гілячки, з яких зіставляють тільки потрібні, а зайві вкорочують ся, або і зовсім одрізують ся. Пені старого дерева треба обшкрябати твердою щіткою, або шкрабачкою, бо він обростає мохом і грубою порепаною корою. Сі щелини дають гарний захист всіляким комахам, котрі весною розлазять ся по дереву і об'їдають листки, цвітки, та завязки овочів. Се краще робити після дощу в вохку погоду, коли мох обмокне і його добре обчищати.

Обчищати дерева

треба на якусь ряднину, щоб потім можна його спалити. Найкраще обчищувати кору пізно в осени і після обчищення пені треба побілити вапном, щоб той мох, та лишай на далі не заводились на дереві, а також щоб винищити остали в щілинах комахи. Коли немає вапна, то можна обмазувати і білою глиною. Як до вапна, так і до глини можна додавати коров'ячого кізьяка, або патоки, але без сього можна обійтись. Ліпше буде, коли дерево все побризкати рано весною, або в осени вапном, або глиною. Біленем забезпечуєм кору від тріскання; біла краска вапна одвертає лучі сонця і дерево пізнійше розвиваєть ся і зацвітає вже тоді, коли минуть приморозки.

Рани у дереві.

Дерево має багато ран, які йому спричинили люде, всілякі звірята, або мороз і вітер та інші недуги. Найчастійше дерева хворіють від морозу, котрий шкодить не тільки цвітам, але і самому дереву. Частіше се трапляєть ся весною: днем від сонця кора нагріваєть ся, а в ночі, як притисне мороз, вона зразу остигає, через що і відмерзне з соняшного боку. Весною приморожене місце вже

не оживає, а чорніє і в сїм місці робить ся рана. Всі рани, чимби вони не спричинені були, треба як найскорше заосмотрити, бо свіжі рани найскорше гоять ся. Зранене місце треба обрізати аж до здорової частини дерева, замостити глиною, змішаною на половину з коров'ячим кізьяком, і обв'язати ганчіркою; маленькі рани можна замазувати не глиною, а садовою мастю і ганчіркою не обв'язувати.

Коли в дереві є дупло, то їх треба добре повичищати в середині від гнилі, діру забити дрібненькими кусочками цегли та песку, а зверху зацементувати, щоб туди не проходила вода. Тільки треба берегтись, щоб не зацементувать живу частину дерева. Коли на дереві опечена тільки кора, а деревина зісталась ціла, то се місце заготить можна бороздуванем кори.

Бороздуванє кори

робить ся так: острим садовим ножом проводять скільки смужок вздовж стовбура через опечене місце, стромляючи ніж аж до деревини,—тоді соки дерева підходитимуть до цих порізів і се місце заросте молодою корою.

Так само гоють рани, коли вони довго не залягають ся. Се робить ся і з цілим деревом, кора не розростаєть ся рівномірно з деревиною: дерево місцями—тонке, а місцями (де кора розростаєть ся) грубіше і кора від напору соків тріскає.

Бороздуванє робить ся на весні (в маю місяці), коли вже соки рушили по дереву, тільки при сій роботі не треба затинати за глибоко, аби не нарушити самої деревини. Натипати кору можна не лише на пні, але і на довгих гіляках. У кістових дерев бороздуванє кори треба обходити, бо воно визиває велику стеку глею, але коли у цих пород від морозу, чи від інших причин репаєть ся кора і витікає глей, то такі дерева можна і навіть треба бороздувати. Часто трапляєть ся, що якісь дерево, або зовсім не було цеplена, то не підхожим до підсоня (климату), або до інших обставин, сортом. Звичайно, що об сїм можна переконатись тільки тоді, коли дерево зачне вже родити. Такі дерева можна перещипити бажаним сортом.

Перещиплюванє

робить ся весною в квітні, або з початку мая і ліпше під кору; для сього обрізають їм з до половини, або й більше гіляки і прищиплюють бажаним сортом. В тоненькі гілячки вставляють по їдному, а в грубіші по 2—3 і т. д. черенки, а потім лишні можна повідрізувати, зіставивши тільки їден прутик. Кожде прещеплене місце треба обв'язати мочалкою, або рафією і обмазати садовою мастю, а щей до того прив'язати палочку до кожного прививки, щоб птиці не сїдали на прививки і ї не зломали її.

Можна ще так робить: в кінці літа, або рано весною пообрізувати так, як раніш я казав гіляки

і так оставить; такі обрізані гіляки пускають молоді жевці, на яких слідує весною прищеплюють в приклад, се дуже добрий спосіб.

Прорідивши, як уже розказано, сад, треба його ще з осені переорати плугом, а як плугом не можна, то перекопати лопатою і так зіставити до весни. Весною всі грудки розбивати, заскородити і круглий рік піддержувати чорний пар. Коли сад ще не зійшовся вітями до купи, то між деревами можна садити городні рослини, або овочеві корчі, (крижовник, смородину, землянику, суніцю і пр.)—малину же не треба садити, бо вона своїм корінням загорює землю і витягає багацько поживи з землі.

Віднова землі навозом.

Якщо добра земля не була, а всеж через скільки років вона починає тратити силу, бо з кожним роком рослини все беруть, та беруть поживу з землі, а перебувають свіжої не відкіль, раз земля не піддобрюється. Отже, щоб віддати їй се, що з неї витягнуло дерево на зріст і на урожай овочів, треба землю піддобрювати, бо тільки тоді можна мати добрий та регулярний урожай. Се особисто відносить ся до відмоложених дерев, яким потрібно дуже багато їжі. Треба знати, що чим гірша земля, тим її треба краще піддобрювати. Найліпше піддобрювати сад навозом (перегорілим)—се робить ся так: кругом дерева копають рів у арш. $1\frac{1}{2}$, а то більше ширини і $\frac{1}{2}$ —1 арш. глибини, відступивши від стовбура трохи далі, як кінчають ся кінці гілячок. Сю землю змішують гарно з перепрілим навозом, або компостною землею і засипають нею сей рівчак. Замість сього кругом дерева і на такому віддаленні від стовбура пробивають кілком діри, в які наливають рідкого гною. Після сього ямки сї засипають землею, але ліпше буде, коли їх чим небудь заткнути, а як прийде ся ще колись небудь піддливати навозу, то діри будуть готові. Коли сад густий і дерева зійшлися вітями до купи, то піддобрюють всю землю підряд як ниву, тоб то розкидають навоз по землі і прикопують його. Чорнозем можна гноїть їден раз в пять років, но так щоб припало й по пуду навозу на кв. саж., иньші землі можна піддобрювати частійше. Піддобрювати рідким навозом треба в літі до серпня, се допомагає дереву до видання кращих овочів і завязувати почок на слідуєчий рік. Инколи приходить ся додати до землі і вапна, особливо до кісткових дерев; вапно причиняє ся скорійшого растворюванню корму в землі і розкращує її. Вапно вносить ся з осені, на кв. саж. фун. з пять. Окрім піддобрювання треба ще і поливати дерево, особливо в засуху. Поливати відразу добре, щоб вода пройшла аж до коріня.

Л. Ч.

Дарунок.

Немаю я в світі нікого, нічого,
Лиш доля лихая та зла,
Нема ні подвіря, ні хати, нічого,
Є свита—і та чужа!

Немаю ні батька, ні мами, ні брата,
Злиднена я є сиротина;
Єдина лиш дума і доля проклята,
Се вся моя в світі родина!

Ні брешу, є в мене дарунок від батька,
Його називають? ярмо—
По смерті мені завіщав його батько,
А батьковин цар милосерний Петро.

Вецляр 15 Мая 1916 р. Шипуков.

Із таборового життя.

Форми організацій міняють ся з поступом громадського життя. Сей натуральний закон відбиває ся і на організаціях нашого табору. На послідних засіданнях Генеральної Ради виявилось що багато бажань є в користь того, щоб перестроить де які наші організації і створити нові, а також більш усталити ті організації і поширити їх діяльність.

Генеральна Рада, як центральна організація табору, перетяжена ділами другорядного, побічного значіння або справами, котрі вимагають створення для них осібних організацій. Тому ухвалено зробити потрібні реформи, для точного обговорення котрих вибрано комісію із членів Генеральної Ради.

Де які із иньших таборових організацій також перестроюють ся. Так *Пресова Секція* поширяє ся в своєму складі доповненням до редакційного комітету представникам і від всіх таборових організацій, так званими референтами, для тієї цілі, щоб преса була ділом і наукою для всіх громадян і організацій.

Соціальна Секція усталилась із загальної організації в організацію одноцільну по напрямку переконань складаючих її членів. Члени секції—вибрали новий центральний комітет і поділились по губерніям з губернськими комітетами в голові.

Т-во Кооперативної Чайної ограничило своїх покупців і продає нині тільки для пайщиків, від чого оборот не вменьшив ся, а порядок, в чайні став гарний. Запис пайщиків приймає ся.

Гімнастичне Т-во „Січ“ поки помітно не збільшує ся членами, бо ще багато не розуміють завдань сїєї організації і перекручують балачки про неї на щось страшне. З дальшим певним ознакомленням з завданнями організації „Січ“ буде

зростать і прихильність до неї.

Блокові організації, як і загальна національна організація також реформують ся з того боку, що більш об'єднують ся, вибираючи свій центральний національний комітет. Сей комітет перейме приблизно ті функції, що несла Рада старших блоків і буде провадити загальні, таборові зібрання національних організацій.

Виклади на Висших Курсах ім. Т. Г. Шевченка і на Університеті переносять ся на ті години дня, які вільні від занять в народній школі, бо до сього часу, ті і другі заняття відбувались одночасно, що відтягало від школи учнів.

Народна школа побільшуєть ся учительськими силами і поширяєть ся в програмі добавленням нових предметів і нової 4 класи, так що від нині маєм 4-х класову народну школу. Заняття відбувають ся від 8 до 10 год. рано. Запись в усі класи школи приймаєть ся кожний день головно від 10 до 11 год. рано в школі, в учительській кімнаті.

Дня 23 мая було урочисте посвячення школи таборовим пан Отцем при звуках музики з промовами вольних і полонених учителів.

Ще назріло створення ініціативної організації *Генеральної Старшини*. Ся організація складаєть ся із членів Просвітного Відділу і голів всіх таборових організацій в згоді і по стверженню Генеральної Ради. Генеральна старшина бере участь в засіданнях Генеральної Ради і на табор. вічах, яко виконавча інституція, але не має рішачого голоса, а тільки дорадчий.

На вічах більш часу уділено на освідомляючі бесіди, як з боку провідників таборових організацій, так і з боку всіх учасників віча без розбору напрямків в поглядах.

Приємно одмітити, що на вічу, 14-го сего мая знов розвелась дискусія, як продовження дискусій з того віча, що відбулось з товаришами Фрайштадцями. Знов порушили пекучі питання про національні і соціальні завдання нашої української справи. Цікаво було вислухати нового промовця з боку тих кругів, що найбільш критично відносились до напрямку нашої просвітної праці. Після довгої одної і другої промови товариша, удалось дійти до висновку всього сказаного.

Випилась та приблизно думка, що не напрямок нашої діяльності винен тому, що широкі маси наших товаришів по неволі з недовірем на нас дивились і ще дивлять ся, а винне найбільш наше російське виховання та національна несвідомість.

Взагалі головний чинник недовіря і був і є, як се давно видно, несвідомість і тому така велика почуваєть ся потреба в тій агітації, щоб вияснювати товаришам необхідність перемогти страхіття та ходить на віча, на засідання Генеральної Ради, слухать виклади на курсах і університеті, брать участь в народній школі і організаціях. Тоді можна буде пізнати, кому ми служим, за кого стоїм та до чого прямуєм.

П. Горобець.

Від Т-ва ім. М. Лисенка.

От уже осьмий місяць, як наш гурток співаків і музикантів, а пізнійше і артистів, проявляє своє існування в сьому таборі. Його діяльність ранійше не так була помітна, але, по волі його розвою і скріплення, він поширив ся так, що в теперішній час, як ми його бачимо—можна сказати, що цей невеличкий гурток сотворений маленькими силами людей, пізнійше назвали його, „Товариством імені М. Лисенка“, став в таборі звертати на себе увагу своєю працею.

На доказ подаєм спровоздане з діяльності артистичного гуртка за час від 8 грудня 1915 року до 21 мая 1916 року.

За цей час на сцені театру полонених Українців табору у Вецлярі пройшло під режисерією М. Карого:

- 8 грудня (н. с.) 1915 р. „По ревізії“ етюд в 1 дії, М. Кропивницького.
- 14 січня „Кум мірошник, або сатана в бочці“..
- 30 січня „Назар Стодоля“ в 3 д., Т. Шевченка.
- 12 лютого „Лихо не кождому лиху, иньшому і талан“ трагі-ком. водев. в 1 д., М. Кропивницького.
- 20 лютого „Вокально-Музичний вечір“.
- 27 лютого „Невольник“ драматичний малюнок в 5 одмінах, М. Кропивницького, переробл. з поеми Т. Г. Шевченка.
- 12 марця „Назар Стодоля“ в друге.
- 19 марця 1-й Ювілейний Концерт Т. Г. Шевченка.
- 22 марця 2-й Ювілейний Концерт Т. Г. Шевченка.
- 2 цвітня „Сто тисяч“ трагі-комедія в 4 діях, І. Тобілевича.
- 11 цвітня „Вечір сміху й забави“.
- 24 цвітня „Бондарівна“ драма в 4 діях 5 одмінах, І. Тобілевича (Карпенко-Карого).
- 6 мая „Сто тисяч“ вдруге.
- 14 мая „Вечір сміху і забави“..
- 21 мая 1. „Чи вдурила“ фарс в 1 дії, Івана Франка
- 2 „Помірились“ комедія в 1 дії, М. Кропивницького.

Але в тім його велике несчасще, що на його більшість людей дивлять ся якомсь зверху, і то тоді тільки, як їм приходить ся бачити в часі вистав його на сцені (в Народнім домі). Ближче до його придивить ся, хоч трошки зацікавить ся його життем, то в людях тії цікавості мало помітно. І чого воно так? А, як приглянеш ся ближче до своїх людей, то не треба бути дуже цікавим, щоб не помітити великі в їх почуття, як до співів, музики і т. п. Хто-ж найбільш, як не ми, Українці маємо найгарнійших пісень, в котрі не один чужинець з великою охотою і чувством заслухаєть ся?! А музика? Кого-ж більш побачиш скрізь по світі во всіляких оркестрах, як не українця?!

З цього виходить, що зачувши наш чоловік свою музику або пісні, зразу пішов би на зустріч, повинуючись своєму почуттю, маючи хоч маленьке знання і здібність, старав ся б і собі прийняти хоч маленьку участь в його розвою.

Алеж ми бачимо противно, люди, якимось до цього відносять ся ворожо з великим сумнівом, і бачать в цьому ділі якийсь негарний замір. З початку, дійсно люди якимось дуже боялись, хоч про всіх сказати цього і не можна, а все таки велика частина людей не хотіла навіть і слухати тепер же, як бачимо—багацько людей переконались і дивлять ся на все те, як на найкращу штуку, а головним чином, як на просвітну працю.

А як нам, будучим тут одірваним од свого рідного краю, при таких незгодах, деж найти, як не в музиці, і співах, і інших таких іскуствах хоч на одну хвилину спокій для душі?!

Або хіба найдеть ся хоч один свідомий чоловік, щоб сказав взагалі, що небудь противне про наші українські драматичні вистави? Ні, весь світ знає про українські пісні, вони зацікавлять кожного чоловіка.

Наша минувшина, котра так гарно улажена в українських п'єсах, дає нам змогу бачити і пізнати своє покоління свій корінь—хто ми й із якого роду походимо. А пісні і музика, хібаж не заставлять кожного із нас задумати ся над тим, від чого вона повсталала, і чого вона сумна, а не весела?! І тут, як заглянуть глибше, то також бачимо своїх предків і ціле їхнє життя. А хіба це не цікаво? А, як то приємно кожному із нас знати не тільки те, що ми тепер бачимо і переживаємо, а й те, що й колись було, бо хто не знає історії свого народу, той чоловік і сам себе не знає, та не знає, як добувати будуче життя для свого народу.

Хто почуває себе чоловіком культурним і має хоч маленьку охоту до сего мистецтва, хай не зостановлюєть ся над всілякими сумнівами, а в силу любови до іскуства, несе свою поміч, як то: чи то він співак, музикант або артист. Тепер маємо духові інструменти, а людей в нашім Товаристві зовсім мало, співаки і артисти також шукають людей. Не покидаємо надії, що в цьому ділі яке, по всьому світі так сильно процвітає, як найбільше людей прийме участь для його поширення.

*Товариство імени
М. Лисенка.*

Кустарство.

Дякуючи гарному розвою Кустарного гуртка, Німецький уряд дав під кустарню два великих барака, в яких тепер і розмістились поодинокі відділи кустарів.

Кожний відділ має окрему кімнату, в якій і виробляє свої штуки і знають другий з своїми виробами.

До сего часу в кустарних бараках є слідувачі виділи:

різьбарство,
столярство,
вироби музичних струментів,

токарство по дереву,
виплітання з соломи шкатулок і кор-
виплетання з ниток, [зинок,
плетіння з лози,
випилювання лобзіком,
вишивання на полотні,
переплетство,
слісарство,
гончарство і
малювання картин.

В кустарному бараці містить ся школа рисування, яка вже має окрім 30 учнів—15 учнів, котрі переходять на масляні краски і живу натуру. Всякому даєть ся змога працювати в Кустарному Товаристві, хто тільки до чого здібний і всякому з своїх виробів є гарний заробіток.

Кустарне Т-во має лавку своїх виробів за воротами табору, а також в місті, де продаж йде що дня.

Хто бажає працювати по своїй спеціальності, тих Т-во просить зголошувати ся що дня від 8 год. рано до 1/26 вечера.

За поясненнями звертайтеся в кустарню до тов-ша С. М. Р.

Не курси рисування можна записуватись що п'ятниці від 10 год. рано до 1/211 в учні кустарів, а то і що дня в ці години можна записуватись.

Дуже потрібні в кустарну бараку, як можна, більш гончарів і вишивальщиків. Приходьте, Товариші, та зголошуйтесь або пишіть, як хто є на робітничій команді. Кустарні бараки і рисовальна школа є по улиці Мольткого за 4 бат., між 9 і 10 блок., за дротом.

Г. К. С. М. Р—ло.

Дві верби.

При дорозі дві верби
Вістами сплилися,
Як дві сестри
Вони обнялися.

Віти до долу
Вони опустили,
Вершечки до купи
Ніжненько схилили.

Стоять верби при дорозі
Вітами гойдають,
Мов бавлять ся сестрички
І думи гадають.

Ідуть люди дорогою,
Під верби заходять,
Одпочинуть в холодочку
І далі проходять.

Всіх приймають верби-сестри:
Людей і скотину
І ховають в холодочку,
Як мати дитину.

Пече сонце без жалости,
Вітер повіває
І курява на листячко,
На вербі сідає

Прийде ніч і россою
Листячко обмиесть ся;
А настане день то й знову
Курявою вкриєть ся.

Гуляйбіда.

Події в світі.

Гарненький голосок, а чортова думка.

Англія, як звісно, хоче усе добути чужими силами, а до того дійти, щоби в Європі всі держави ослабли, а вона стала панією над світом. З ротовим військом у Франції скрута тепер, то допомагають ся від Англії вугля і війська, та не те підняла з Англії буря: Ми—говорять пани з Англії—мусим заосмрювати Італію, Росію, Бельгію, Сербію, а небавом прийде на таке, що нам самим не стане. Все жадаєть ся від Англії: кораблі, вугля, вибухових матерії, сталі, вагонів, машин, мяса, хліба грошей—а далі тепер ще і війська! Те вже трохи за багато на одного!

І сам не гам і людям не дам!

Каже Англія всім неутральним державам і конфіскує на кораблях, що попаде. В Румунії підкупила за 15 мільонів франків всіх мельників, аби заперестали збіже молоти, щоби мука не дістала ся до осередніх держав, аж мусіло саме правительство переймати управу тих млинів, щоби люди і військо румунське не остало без хліба. А Іспанію підмовляє захопити німецькі кораблі та увійти у війну проти Німеччини і за се не хоче відступити Гібральтару, тільки Тангер.

На тобі небоже, що мені негоже!

А сей Тангер вольне місто, обеспечене Французами і Німцями. Швецію на війну підмовляє, аби Росія мала вільний доступ на море із заходу: забрала ся з перзького заливу—та король не схотів! Підмовляє агентів разом з Росією, аби короля зі світа згладили анархісти. Але сей заговор викрито і не вдала ся справа. А Японія, як

Ворона маленька, а рот великий

має, наставила ся на Китай і між нею, а Китаєм повстало велике найруженнє так, що всякі надії на поміч Японії в Європі мусять розвіяти ся. Так само сполучені держави Америки грозили війною

Німеччині, а з Мехіком собі ради не дадуть, стоять перед війною в Мехіку, що сміло стає проти великої напасти, гадаючи собі:

Відвага мед не, а кайдани тре.

Не таке в Італії, там біда велика. Хотіла Італія святкувати річницю своєї війни з Австрією, та вся кровю обкипіла. Австрія наступає сильно, увійшла 8 верстов в Італію вздовж границі, полонила 25,000 жовнірів і 500 офіцерів, забрала 188 армат. Біда тай горе, замість гучного ювілею, прийдесть ся сказати:

*спускайся з гори тихійше вниз, щоби хто
голови вгриз.*

А в Ірляндії повстання самостійників здавлено, 1315 осіб ранено, з яких 304 вже умерло, двох начальників повстання розстріляли. Але прозорі Англіїці поставили до парляменту, щоби дальші обжаловання перешинити. Асквіт прибував сам до Ірляндії і увійшов в переговори з уніоністами, або автономістами і вони мають зложити національне ірляндське правительство автономічне, бо пізнала Англія, що Ірляндія

мала пташка та гострі кігті має!

То і Україні наука, що печені голуби не летять до губи, а треба сміло домагаться свого права. За дурно ніхто Малороссам не дасть землі ні школи—як будеш мовчати Малороссом, то все буде тебе в спину бити раз у раз дядько Великоросс, але скажім собі раз:

не боїть ся мокрий дощу, а голый розбою

і підіймим ся за своє право на своїй землі, яку загородили польські і московські пани з чужими капіталістами на шкоду усій Україні. А Росія готуєть ся до весняної офензиви, цар, Миколай Миколаєвич і французький генерал по виїхали до Тернополя, але з Швеції приходять вісти від тернопільських Галичан, що місто Тернопіль свакували з цивільної людности—відно там знов підмаєть ся кривавий танець. Але Росія добрих грачів не має, а знаєте

Які грачі, такі й танці!

От взяли під суд одного з них міністра Сухомлінова і засадили в Петропавловську кріпость, але злагодили йому тюрму, урядили по панськи його кімнати; а другого головного команданта артилерії Кузьміна Караваєва хоч і брали під суд, але за „недостачею доказів“ увільнив його цар і готуєть для його високе місце за пролите на дурно море крови з народу, бо

*мужича правда болюча, а панська на всі
боки гнуча.*

Великих злодіїв увільняють, а 5 соц.-демокр. послів гг. Петровського, Бадаєва, Муранова, Сарнайгова, Шагова убрали в арестанські убрання і заслали на примусові роботи, до віку. В Петербурзі і Москві арештували много робітників і студентів і заповнили ними тюрми, бо вони готують революцію за дурно проливу народну кров. А тим часом в управі Росії

Кожда ручка собі горне

Велика княжна Мінца з Чорногори, що виїшла за вел. Князя Петра Николаєвича захопила увесь вплив на дворі. Вона впровадила Разпутина до царя. Тепер його убили—стало на його місце 3 нових кандидатів, що їх будуть любити царські дами: еп. Пітірім, один молодий чорногорський монах один чорноокій Кавказець. Княжна має вплив на самого царя через одну даму Виробору, що посередничить цареві розмовляти ся з духами того світу. Вони всі кермують тепер Росією, вони впровадили хабарництво і підкупство до всіх становищ, так що без хабаря на високій чин ніхто і не пхається.

Де гріх, там і покута буде:

Цар повірив в свою заповіджену духами місію і має візії, що він має післанництво бже. За його і боять ся та думають його струпити з престолу. Николай Николаєвич не хоче вставати, як пють чарку на честь царя офіцери, і сам думає оголосити ся царем. Пани з двора хочуть царицю підмовити, аби вона стала другою Катериною, себто убити царя, пінші знов хочуть зсадити увесь дім Романових і пастановити царем одного з „боярів“—а середні верстви мріють про республику. Так

що хатка то иньша гадка.

але се певне, що в Росії не йде до ладу, а до безладдя. А тепер про мир заворили побіч пани іспанський король Альфонс і Уільзон зі сполучених Держав. Треба, кажуть, довести до завішення оружя, а тоді вже годі буде вертати до проливу крові і лекше зложити згоду. Що війна має скінчити ся сего року, такою погляду є одеські купці, що замовили у французьких фабриках прібіки товарів до трох місяців, бо зараз після війни будуть їх потрібувати для повернувших людей. Значить сподівають ся кінця війни за три місяці. Але

се ще вилами писано, а граблями скороджено на воді: У Франції завязав ся гурт міністрів і генералів, що не хоче приступити до ніяких переговорів, хоч до сього схіляють ся пінші держави. Уільзон заявив, що сам прийшов час до завішення оружя, в Англії завязав ся комітет, що збирає підписи за миром до премієра міністрів, а англійська робітничка партія оголосила маніфест злучити ся всім робітникам для мирової справи. Та кінець ділу вінець!

А на сім слові будьте здорові, Божа власть, що схоче те й дасть, та ми кажем: Богу молись, та до берега гребись—щоб воскресла Україна!

Почтова скринька.

8. З бльоку «Ваш лист о т. Скинском дістали і прийняли до відома»
7. З бльоку, без подписи: «Ваші застереження приймаємо до відома зробим слідство о указаних лицах і дякуємо Вас за вказівки напрасно боїте ся казати отверто;—за слово правди в штраф-барака ніхто Вас не посадять»
- 7 Е. К.—«Ваші вірші не підходять, але попробуйте писати в прозі; у Вас є хист до сього»
- 7 Ми С-сов «Присилайте ще».
- Полон. Гороху: Ваш лист ми дістали, але не можна надрукувати за браком місця. Дякуємо Вам за щирі слова. Пишіть образки з життя в таборі, але короткими реченнями—то надрукуємо.

Оголошення.

Маємо на складі до розпродажи:

- 1) Православний Календарь на р. 1916. Виданий заходом полонених табору Вецляр.—Ціна 20 фен.
 - 2) Модестови Менцинському—видана тамже.—Ціна 15 фен.
 - 3) Тарасові Шевченкові в 102 роковини, видана тамже—Ціна 20 фен.
 - 4) Дідова казка П-тка видана тамже ціна 10 фен.
 - 5) З минулого П-тка видана тамже ціна 10 фен.
 - 6) Звідки пішло імя Україна.—Ціна 15 фен.
 - 7) Що тепер дієть ся в Росії.—Ціна 10 фен.
 - 8) Німецькі переклади для солдатів.—Ціна 15 фен.
 - 9) Полонений. Голос пробужденого Українця. полон. табору Зальцведель.—Ціна 8 фен.
 - 10) М. Возняк. Наша рідна мова.—Ціна 8 фен.
 - 11) Др. Шишманов. Роля України в болгарськім відродженню.—Ціна 12 фен.
 - 12) Др. М. Лозинський. Галичина в життю України.—Ціна 40 фен.
 - 13) «Просвітний Листок», часопись табору Вецляр.—Ціна 5 фен.
 - 14) «Вільне слово», часопись Зальцведельського табору.—Ціна 2 фен.
 - 15) «Розвіт», часопись табору Раштат.—Ціна 2 фен.
 - 16) «Розвага», часопись табору Фрайштат.—Ціна 2 фен.
 - 17) «Вістник Союза Визвол. України».—Ціна 5 фен.
- Усе те можна замовляти також з робітничих команд.

Хто би знав, де є мій брат в полоні з Ново-Георґієвської кріпости 1) Онисій Конович Ренгач із М. „Дуби“, Уманського уїзду Київської губ.

2) Афанасій Іосифович Ніжник Уманського уїзду Київської губ. із села „Старі-Бабани“

3) Сергій Миклаєвич Хомутов Станиці Верхне Кундрівської Військо-донської области.

4) Єфим Миколоєвич Прихожій із села „Паришкова“ Переяславського уїзду Полтавської губ.

Хто де є, оклиніть ся до мене вісточною, мій адрес г. Вецляр лагерь Военно-плінних 5 батальон 5 бльоку 5 барак № 2461 Антон Євдокимович Кузьменко.

У В А Г А!

Все і всюди пишеть по своєму, по українськи. За пів години кожний може навчитися по своєму читати й писати. Хиба це тяжко? Гляньте: И се не руське І, а вимовляється твердо так менче більше, як руське Ї. І читається як руське И. Е вимовляється твердо як руське э; за те є вимовляє ся мняко: ї це мняке і, н. пр. мої, твої, читається моїі, твоїі. Твердого знаку не пишеть ся, бо він непотрібний.

З друкарні Союзу Визволення України.

МІСЯЧНЕ ЗВІДОМЛЕННЯ

Обороту Кооперативної Чайної полон. Українців табору Вецляр, з дня 1-го Марця до 1-го Цвітня 1916 р.

К Р А М					Оставалось на 1 марта 1916 р.		ОБОРОТ				Решта на 1-е цвітня 1916 р.	
					Мар. ф.		Прихід		Расхід		Мар. ф.	
							Мар.	ф.	Мар.	ф.		
Цукор	.	.	.	.	72	80	2384	69	2190	85	466	35
Чай	.	.	.	.	21	92	32	—	173	31	18	40
Какао	.	.	.	.	83	83	909	90	753	50	312	88
Шоколад	.	.	.	.	3	85	154	37	132	77	21	38
Коржики „Schffizwieback“	.	.	.	.	—	—	249	30	283	37	—	—
Сухар. „Zwieback“	.	.	.	.	—	—	389	08	412	94	—	—
„ „Keks“	.	.	.	.	70	90	1503	23	1676	35	43	02
Лімони	.	.	.	.	—	—	142	85	171	59	7	80
Апельсини	.	.	.	.	18	92	308	—	341	57	45	50
Цикорія	.	.	.	.	9	96	64	35	73	74	19	92
Яблука	.	.	.	.	—	—	1219	71	1262	96	—	—
Маггі	.	.	.	.	—	—	11	25	4	64	15	28
Цукорки	.	.	.	.	—	—	212	95	101	77	119	19
Мед	.	.	.	.	—	—	91	55	79	51	27	75
Вареня	.	.	.	.	—	—	59	40	43	32	23	15
Ящики від товару	.	.	.	.	—	—	—	—	12	45	—	—
РАЗОМ					282	18	7732	63	7714	74	1120	54

Рахунок прибутку і убитку.												
Загальних расходів	.	.	130	52	—	—	З краму	.	.	.	580	22
Імущество	.	.	92	—	—	—						
Жалованья служащ.	.	.	90	—	312	52	З заварки чаю і какао	.	.	.	240	25
Чистий прибуток	.	.	—	—	507	95						
Загальний дохід	.	.	—	—	820	47	Загальний дохід	.	.	.	820	47

Капітали:										На 1-е Цвітня 1916 р. чайна має:			
										ДЕБЕТ		КРЕДІТ	
										мар.	ф.	мар.	ф.
1) Пасвий	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	192	—
2) Основний	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	30	—
3) Запасний	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	124	60
і 4) Фондовий	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	108	27
Борг	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	769	69
Не виданий девідент на паї	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	114	23
Чистий прибуток	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	—	507	95
К р а м	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1120	54	—	—
В касі готівкою	.	.	.	.	.	.	.	.	.	726	20	—	—
БАЛАНС										1846	74	1846	74

										Членів		Сума запи- сан. паїв	
												мар.	ф.
На перше Марта було										318		175	20
В Марті поступило										83		25	20
Склучилось										24		8	40

О б о р о т в Марті місяці										33226 мар. 54 ф.			
----------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--

Відповідальність сего місячного звідомлення з рахунками і книгами кооперативної чайної
потвержує: 3 Цвітня 1916 року

З а р я д Ч а й н о ї.